

В. М. Мустаця,

викладач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту Південного філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України "Кримський агротехнологічний університет"

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ

V. M. Mustache,

lecturer, Department of accounting and audit of the southern branch of the National University of life and environmental Sciences Of Ukraine "Crimean agrotechnological University"

THE FORMATION OF REGIONAL INNOVATION POLICY

У статті розглянуто актуальні питання інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіонів України. Узагальнено сутність і досліджено закономірності й регіональні особливості інвестиційної діяльності з метою забезпечення інноваційного розвитку регіонів. Запропоновано динамічна модель соціально орієнтованого інноваційно-інвестиційного механізму. Сформульовані соціальні та інституційні проблеми, що гальмують побудову інноваційної економіки країни.

В статье рассмотрены актуальные вопросы инвестиционного обеспечения инновационного развития регионов Украины. Обобщенно сущность и исследованы закономерности и региональные особенности инвестиционной деятельности с целью обеспечения инновационного развития регионов. Предложена динамическая модель социально ориентированного инновационно-инвестиционного механизма. Сформулированы социальные и институциональные проблемы, которые тормозят построение инновационной экономики страны.

The article deals with topical issues of investment provision of innovative development of regions of Ukraine. Generally the essence and the regularities and regional peculiarities of the investment activity to ensure innovative development of regions. The proposed dynamic model of socially oriented innovation and investment mechanism. Formulated social and institutional problems that hamper the construction of innovative country's economy.

Ключові слова: *інновації, інвестиції, регіональна інноваційна діяльність, інституційне середовище, інноваційно - інвестиційний механізм, інноваційно-інвестиційний процес, соціально орієнтований інноваційно-інвестиційний механізм.*

Ключевые слова: *инновации, инвестиции, региональная инновационная деятельность, институциональная среда, инновационно-инвестиционный механизм, инновационно-инвестиционный процесс, социально ориентированный инновационно-инвестиционный механизм.*

Keywords: *innovation, investment, regional innovation, institutional environment, innovation and investment mechanism, innovative investment process, socially innovative-investment mechanism.*

Вступ. В умовах глобалізації та виходу економіки із світової економічної кризи інвестиції в інновації перетворюються на найважливіший чинник конкурентоспроможності. Цей факт багато в чому визначає вектор інвестиційних процесів суспільного виробництва, який в якості пріоритету державної політики встановлює трансформацію економіки України в інноваційно-активну.

Розвинуте світове співтовариство в даний час забезпечує переважну частку зростання свого ВВП результатами інвестування в інновації і технологічний прогрес. З 70-х рр. і протягом наступних трьох десятиліть ХХ ст. визначилося основне коло інноваційно розвинених країн, що характеризуються зростаючими показниками глобального індексу валового внутрішнього продукту та конкурентоспроможності, інтелектуального розвитку та людського потенціалу. За офіційними даними Всесвітнього економічного форуму (2009-2010), інтегрований індекс інноваційності в цих країнах знаходиться в межах максимального значення - 82%, мінімального - 55%. Україна не увійшла до цього переліку країн, так як індекс інноваційності в ній не перевищує 10%. [2]

Метою дослідження є дослідження науково-методичного апарату, спрямованого на забезпечення розвитку інвестиційно-інноваційного процесу на регіональному рівні

Аналіз останніх публікацій. Проблемам інвестування присвятили свої праці зарубіжні науковці: В. Беренс, Л. Гітман, М. Джонс, Дж. Кейнс, Т. Райс, П. Хавранек, Р. Холт. В українській економічній науці поняття «інвестиція» до 1991р. не застосовувалося й ототожнювалося з терміном «капітальні вкладення». Починаючи з 1991 р. українські вчені-економісти такі як: П. Беленький, Л. Борщ, М. Денисенко, М. Долішній, М. Крупка, І. Лукінов, Т. Майорова, С. Мочерний, С. Онишко, А. Пересада, В. Федоренко, А. Череп та ін., здійснили теоретичні дослідження в галузі інвестування.

Однак питання, пов'язані із інвестиційним забезпеченням інноваційного розвитку регіонів, на сьогодні мало досліджені.

Вклад основного матеріалу. В українській економіці, у зв'язку з фізичним і моральним зносом техніки і технологій, недоліками інституційного середовища, кожен відсоток приросту ВВП обходиться ціною, що перевищує приблизно в 5 разів сукупні витрати праці та енергоресурсів, характерні для країн з розвинутою економікою (при розрахунку його за паритетом купівельної спроможності валют).

Економічна ситуація в країні характеризується низкою негативних чинників, серед яких можна виділити: інституційну невизначеність; наявність високих ризиків; неефективне державне управління інноваційно-інвестиційним процесом; низький відсоток виробництва та впровадження інновацій, а також нових технологій; недостатню розвиненість венчурного бізнесу в країні; невизначеність у законодавчій та нормативно-правовій сфері; низьку інноваційну активність українського підприємництва; недостатнє фінансування досліджень і розробок державою і нечітка диверсифікація фінансування інноваційного процесу.

Все це викликає необхідність створення умов для формування і розвитку інноваційно-інвестиційного механізму в нашій країні, що, по-перше, пов'язано з вимогою подолання сировинної залежності та переходу до виробництва технологічно більш складної продукції, а також збільшення її експорту. По-друге, вибудовування ефективних взаємозв'язків між науковими, інноваційними та інвестиційними структурами здатне створити зростаючий попит на численні наукові та технологічні розробки і сприяти вирішенню складного завдання їх комерціалізації. По-третє, ефективний інноваційно-інвестиційний механізм буде стимулювати накопичення економічного потенціалу для вирішення різноманітних соціально-економічних проблем, збільшення зайнятості, зростання якості людського капіталу країни, збільшення рівня життя населення. [4]

Пріоритети удосконалення української економіки в цілому відповідають об'єктивним вимогам загальносвітового цивілізаційного тренда. Однак параметри ефективності інноваційного розвитку залишаються невизначеними, контури - нечіткими, зміст та інститути рушійного механізму - невідновленими і тільки реально діючі фактори росту протягом багатьох десятиліть залишаються незмінними - сировинними.

Сформований в Україні механізм інноваційного інвестування в інституційному середовищі, орієнтованому на вирішення специфічних завдань радянської економіки, був зруйнований в процесі ліберального реформування. Протягом ряду років в Україні відбувалася зміна форм власності та регулювання господарських процесів, що становлять інституційне середовище: руйнувалися колишні і поступово виникали нові інститути, які не завжди були ефективними. В результаті, інституційне середовище сформувалося не повністю і у формі, не сприяючій отриманню максимальних вигод та реалізації інтересів учасників економічної діяльності, що не дозволило сформувати ефективний інноваційно - інвестиційний механізм.

Наслідки реформ в процесі економічної модернізації свідчать, що одностороння лібералізація без сильної соціальної політики держави, без підтримки малозабезпечених верств веде до поляризації і розколу суспільства, за якими слідує важкі і не дуже продуктивні реформи[3].

Нами сформульовані соціальні та інституційні проблеми, що гальмують побудову інноваційної економіки української держави, орієнтованої на досягнення інноваційного економічного зростання при одночасному зростанні якості життя:

- Високий рівень соціальної нерівності та регіональної диференціації;
- Збереження високого рівня ризиків ведення підприємницької діяльності в Україні, в тому числі, високий рівень корупції та адміністративних бар'єрів, недостатня захищеність прав власності, заплутана система земельних відносин, низька корпоративна культура;
- Слабкий розвиток форм самоорганізації і саморегулювання бізнесу та суспільства, низький рівень довіри в поєднанні з низьким рівнем ефективності державного управління;
- Низький рівень конкуренції на цілому ряді ринків, що не створює для підприємств стимулів до підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності;
- Недостатній розвиток національної інноваційної системи, слабкий взаємозв'язок освіти, науки та бізнесу.

Модель соціально орієнтованого інноваційно-інвестиційного механізму, який формується під впливом потреб ринку і соціальних верств в перервах, показана на рис. 1.

Основою такого механізму є інноваційне співтовариство, діяльність якого спрямована на зародження ідей, їх просування в економічному і соціальному середовищі та практичне втілення. В цілому, соціально орієнтований інноваційно-інвестиційний механізм можна охарактеризувати як систему з позитивним зворотним зв'язком «соціум-економіка».

Саме тому в такому механізмі великий вплив соціального ефекту при реалізації інновацій, а також думки громадськості при відборі інновацій. Як наслідок, зміщується характер задовольняємих потреб на користь соціальних гарантій та покращення умов життєдіяльності. [1]

Основними принципами реалізації соціально-орієнтованої моделі інноваційно-інвестиційного механізму є:

- Визнання товарів на світовому ринку як інноваційних, якісних і високотехнологічних;
- Інноваційна вмотивованість суспільства в соціально орієнтованому механізмі, що представляє собою процес формування і становлення інноваційної економіки в якості основної національної ідеї;

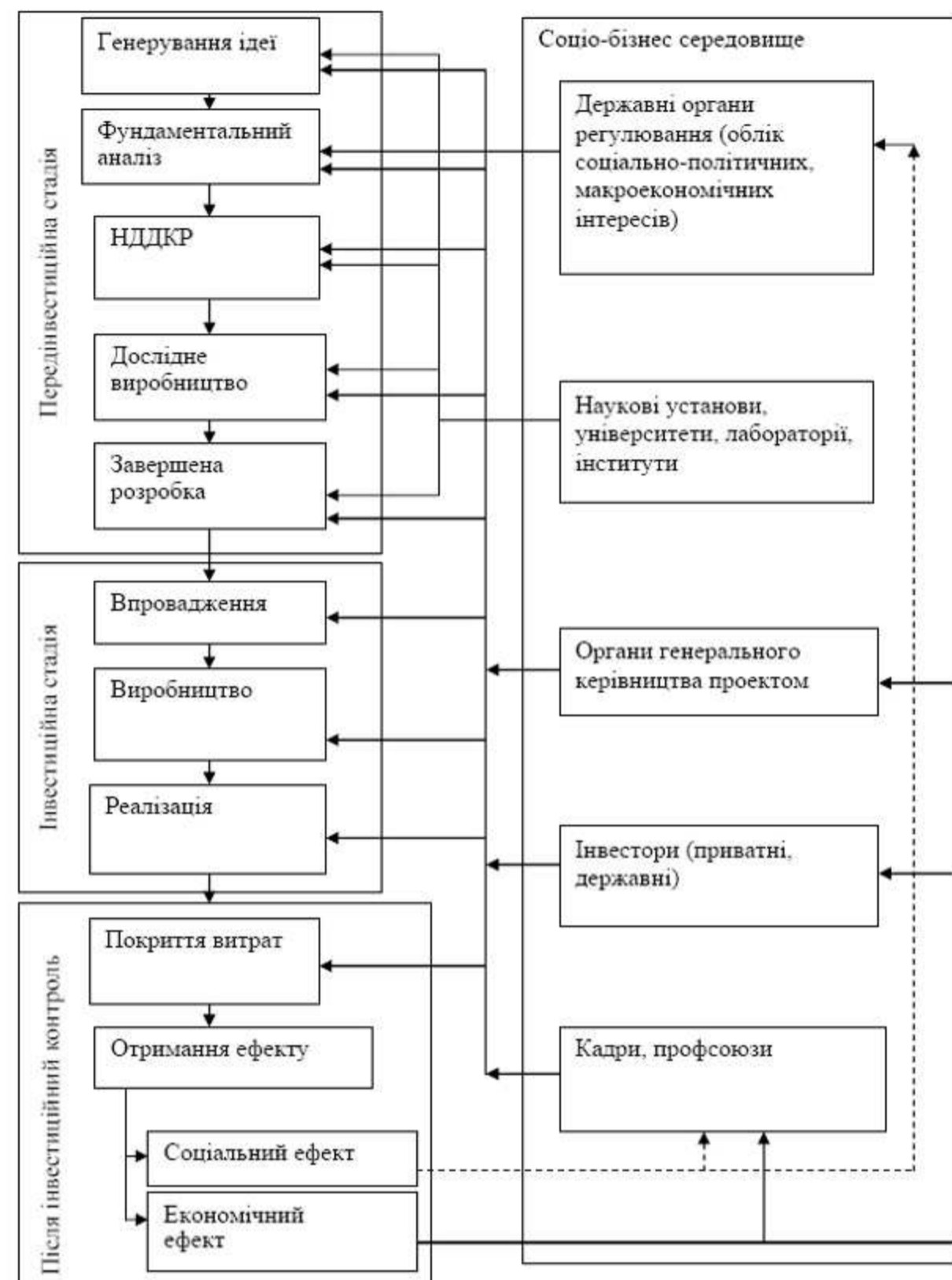

Рис. 1. Динамічна модель соціально орієнтованого інноваційно-інвестиційного механізму

- Залежність успіху інноваційно-інвестиційних процесів від креативного прощарку людського капіталу в особі високопрофесійних і компетентних кадрів, орієнтованих на нововведення. Мають місце такі інституційні пастки соціально орієнтованого інноваційно-інвестиційного механізму.

1. Зведення модернізації лише до одного або декількох абстрактних від масового соціо-бізнес середовища матеріально відчутних і точкових проектів.
2. Обмеження модернізації лише технологічним аспектом без ув'язки з процесами оновлення основних фондів в економіці.
3. Орієнтованість на показники особистого добробуту і приросту ВВП при оцінці результатів ефективності розвитку економіки країни.

Висновок. Нове осмислення системи цінностей, реалізація принципів самообмеження матеріального споживання, посилення соціальної орієнтації суспільного розвитку разом з триваючою технологічною революцією на базі ресурсо-, енерго- і трудозбереження і швидкого підвищення продуктивності праці здатні суттєво змінити структуру економічної активності та зайнятості.

В цілому, механізм соціально орієнтованого інноваційно-інвестиційного процесу необхідно базувати на добре відрегульованому поєднанні і взаємодії самоактивності ринкових механізмів і активного впливу держави на економіку з використанням всього спектру заходів цього впливу, вже давно успішно апробованих в країнах, що досягли значних успіхів в економічному розвитку.

Список використаних джерел.

1. Бажал Ю.М. Інноваційно-технологічна динаміка українського експорту та антикризові перспективи / Ю.М. Бажал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ekma.kiev.ua>
2. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. В.М. Гейця. – К.: Ін-т екон. прогнозув.; Фенікс, 2003. – 1008 с.
3. Денисон. Э. Исследование различий в темпах экономического роста / Э. Денисон. – М.: Прогресс, 1971. – 645 с.
4. Друкер П. Энциклопедия менеджмента / Уклад.: П. Друкер.– М.; СПб.; К.: Вільямс, 2004.– 270 с.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2012 р.